

GAZETĂ TRANSILVANIEI.

„Gazetă“ ese de 2 ori; Joi'a si Duminec'a, Foi'a, candu concedu ajutoriale. — Pretiul pe 1 anu 10 fl., pe $\frac{1}{4}$ 3 fl. v. a. Tiere esterne 12 fl. v. a. pe unu anu sēu $2\frac{1}{2}$ galbini mon. sunatōria.

Anulu XL.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cruceri v. a. Tacs'a timbrala à 30 cr. val. austr. de fia-care publicare.

Nr. 92.

BRASIOVU, 6 Decembre | 24 Novembrie

1877.

Resbelul.

Brasiovu, in 4 Decembre n.

Gón'a turciloru urmăza cu multa vivacitate în partea russiloru si a romaniloru in directiunea spre Vidinu si spre Sofi'a. „Romanii au luatu Lom-Palank'a dupa 6 dile de canonada; tureci si au retrasu la Vidinu.“ Astfelui suna telegram'a marelui duce Nicolae dela Bogot. Precandu trupele romane inainteza victoriosu spre Vidinu, russii occupa pozitionile dupa positiune. Dupa luarea pozitionei dela Pravita'a, despre care vorbescu telegramele de la vale, tureci parasira Orchani'a si se retrase in fortificatiunile din passulu Vraciei si la Latacov'a, dér' curundu le parasira si pe aceste si o poritura spre Sofi'a. Russii au ocupat in 29 Nov. pozitionile parasite si au urmarit pe turci in 30 Nov. pana la Arabkonak. Ei au mai ocupat pe acesta mai multe puncte pe sioseau'a Lom-Palanka-Berkowitzca si pe terenul dintre riurile Isker si Ogos.

Este caracteristica depesi'a lui Mehemet Ali si Sofi'a, care dice, ca „de patru dile elu (Mehemet) totu respinge la atacurile, ce le facura russii asupra pozitionei sale.“ Apoi déca a respinsu pe russi, de ce a luatu totu elu fug'a? Sermanulu Osman-pasi'a astépta cu sete ajutoriu si róga pe Allah că se venă cu-o óra mai inainte Mehemet Ali se'l scape. Acest'a inse in locu se se aprópie mai multu de portile Plevnei, se totu departéza. Inca 14 dile vomu mai asteptá si déca nu ne veni nici unu ajutoriu, vomu incercá o esire. Astfelui se se fi esprimatu Osman-pasi'a in 27 Nov. dupa cunu afirma mai multi desertori. Déca disele loru s'ar' basá pe adeveru, atunci Osman-pasi'a ar' mai avé inca provisuni pentru vreo 10 dile. Oricum va fi inse russii facu prea intieptiesce, ca in-i mai lasa timpu lui Mehemet de a concentrá forțe noue, ci 'lu ataca energetic din tóte partile. Pana se voru poté pune in miscare rezervele turcesci, cari se mobiliséza acuma, tóta Bulgari'a, afara de cateva fortaretie, pote fi curatita de tureci. Decandu amu intratu in érna, operatiunile inainteza cu multa energia. Bine a disu Tiarulu, ca „érn'a va fi unu poternicu aliatu alu rnssiloru.“

Marele duce Nicolae anuncia, ca dupa lupt'a dela Metski si Trestenik russii au ingropat in mai puçinu decatu 2500 cadavre. Éca ce pote nesdravenu Suleiman-pasi'a, care candu cu atacurile dese nebunesci asupra fortificatiunilor russe dela Sipca a nimicitu unu corpu intregu de armata. 2500 morti: numerulu acest'a oribilu acusa de ajunsu órb'a bravura a temerariului pasia, care-i aduse unu cumplitu desastru. Numai asia inainte! Suleiman va ingrigi pentru că se tréca catu mai multi turci in paradisulu lui Mahomet.

Armat'a muntenegrina sub comand'a principelui Nichit'a a cucerit totu teritoriul intre granița muntenegrina si Boyan'a si intre laculu Seutari si mare. Muntenegrinii au luatu pana acuma 8 fortuletie, citadell'a Nehay cu 22 tunuri si o mare cantitate de provisiuni si munitiune. Tóte satele si cetatile luate s'au supusu dominatiunei principelui muntenegreanu. Astfelui se vedu incununate cu victoria stindartele armatelor chrestine in tóte partile.

Cetimur in „Monitoriulu oficialu“:

Poradim, 18 Nov. st. v. Lom-Palanka a fostu ocupata astadi de trupele romane. Bombardarea de pe malul dreptu alu Dunarei, a tienutu siiese dile. Unu detasament de infanteria a trecutu Dunarea si a intrat in orasul totu intr'unu timpu cu unu plutonu de calarasi, care venea de cealalta parte. Turci s'au retrasu spre Vidinu.

Bogot, 16 Nov. st. v. In telegram'a mea dela 13 am disu, ca, spre a intorce atentiuenea turciloru dela ataculu Pravitzei, doue demonstratiuni s'au facutu spre Etropol si spre Orkani'a. Prim'a s'a terminat prin luarea

Etropolului; a dou'a a datu locu unei aprinse si sangeróse lupte de cavaleria. Trei escadrone de grenadiri calari si trei escadrone de dragoni cu a dou'a bateria calareta a gardei au mersu dela Vratza spre Orkani'a. La 10 Nov. acestu detasamentu s'a despartit, unu escadronu si jumetate de dragoni mergundu spre Novotchen'a, era restulu prin Rochkowo si Rogotin'a la Liusikow, sub comand'a generalului Klot. Ultim'a colona ajungendu la Rogotin'a, incepù impuscatur'a, dér' aflandu, ca colona dela steng'a a colonelului Lichtiansky fusese silita se se retraga, se retrase si dens'a asemenea acoperindu'si retragerea. Éta ce i s'a in templatu. Din caus'a unei ceti grise, la ante-gard'a colonei jumetatea de escadronu a capitanului baronu Stempel trecu aproape de fortificatiunile dela Novotchen'a, 'si facu drumu pana la satulu Skrevin'a si intalnindu o céta de 60 calareti turci, ucise 30 dintr'ensii si si urma drumulu. In timpul acest'a o lupta incepuse in urma'i intre infanteria turcesca cu artleria si restulu escadronului nostru de dragoni ai gardei cu 2 tunuri, si pe frontul si flancul seu aparusera 400 cerchesi. Dragonii nostri incepura a se retrage pasu cu pasu si in timpu de 3 óre pe o distantia de 8 verste, unu escadronu si jumetate cu 2 tunuri sustinu ataculu a doue batalioane turcesci cu 2 tunuri si 400 cerchesi. In fine, in strintórea dintre Novotchen'a si Karaulka-Derbent, cerchesii i ajunse si, strintórea fiindu plina de bulgari, ce fugeau cu carutie si vitele loru, unulu din tunuri fu luatu de cerchesi, dupace toti soldatii lui fura macelariti, celalaltu tunu potu fi aruncatu in prepastie. Din nenorocire portu-drapelulu (stegariulu) regimentului de dragoni Domlowsky, Dimitrie Nazimov si Vilinky fura ucisi, aparandu cu eroismu tunulu luatu de cerchesi. Restulu bravului detasamentu, compus de 15 dragoni mixti cu 2 oficeri ocupă Karaulka-Derbent si sustinu prin focul loru assaltulu cerchesiloru pana la sosirea colonei din drépt'a. Intr'acesta lupta, alu carei resultatu fu asiá de nenorocitu, dragonii gardei s'au portat cu viteja. Din 12 oficeri n'au remas decatu 2 neutinsi. Dintre ceilalti 3 au gasit u mórte eroica, 3 au fostu raniti. Capitanulu Oussoff din bateri'a gardei calareta, capitanulu baronu Stempel din dragonii gardei si portu-drapelulu Ienkiewitch cate-si trei greu raniti; 4 au fostu contusionati: capitanulu Meinauder din dragonii gardei, alu douilea capitanu Gouhowsky, portu-drapelulu Svichtchowsky si cornetulu regimentului de cuirasieri ai Majest. S. contele Tolstoi. Printre soldati au fostu 43 morti, 24 raniti si 2 disparuti. Cu tóte acestea detasamentul 'si-a implinitu missiunea, ce i se incredintiasi, returnandu atentiuenea trupelor turcesci dela Orkani'a si impedecandu-le de a sosii in ajutoriulu detasamentului turcescu dela Pravitz'a.

Bogot, 17 Nov. st. v. Detaliuri asupra luarei Etropolului: Lupt'a a tienutu de diminétia 10 Nov. pana la 3 óre dupa amédi a dilei de 12 Nov. Din'a de 10 a fostu intrebuintata la impuscatura si la transportulu artilleriei pe d'asupra' prapastiilor. La 11 diminétia voluntarii regimentului Preobrajensky sub comand'a capitanului Reutern luara printru'nu atacu subitu redut'a cea mai inaintata, in urm'a carei'a turci, luati in flancu, fura siliti se parasésca tota linia' cea d'antaiu a pozitionei loru, care fu indata ocupata de colonele din drépt'a ale principelui d'Oldenburg. Aceasta colona continua in urma impuscatur'a pana la diua. In acelasi timpu, pe candu colonele din steng'a intretienea asemenea o impuscatura, ea se pregati a incongiurá flanculu dreptu alu turciloru. La 12 diminétia acesta colona sub comand'a adjutantului imperatului colonelui Liubovitzky incepù a merge din ce in ce inainte asupra' flancului si asupra' spatiului turciloru si' sil'i se se retrage. Principal'a reduta, care dominá gur'a strintórei, fu ocupata de o compania din regimentulu Preobrajensky. Turci fugira. Nóptea sosindu, urmarirea n'a potutu incepe decatu in 13 diminétia. Dragonii d'Ecaterinoslaw au luatu trei tunuri, doue chesióne, 300 carutie cu munitiui si provisiuni. Perdere nôstra in timpul acestoru trei dile a fostu de 48 morti si raniti. Unu singuru oficieru alu gardei, portu-drapelulu Neovinsu a fostu ucisu.

Sciri merunte politice. — Ministrul de comerciu austriacu Chlumecky a adressatu catra cont. Andrásy o nota, in care dice, ca fiindu impossibilu a se regulá cestiunea imparatice dualistice pana la finea anului curentu, gu-

vernulu austriacu doresce a se stabili unu provisoriu de celu puçinu trei luni, dér' mai bucurrosu ar' voi unu provisoriu de 6 luni pe basa tratatelor existente. Totu asia a serisul ministrului Trefort, cerendu respunsu grabnicu. — Unele foi dualistice se plangu amaru asupra traganarei in cestiunea impacare. — In 5 Decembrie s'au amanatu siedintele camerei unguresci si s'au inceputu siedintele delegatiilor. Guvernulu va cere dela delegatiui votarea unui budgetu de 25 mil. pe 3 luni. In 6 Dec. imperatulu va primi delegatiunile in audientia solemnela. — Deputatii croati voiescu se parasésca diet'a Ungariei, depunendusi in corpore mandatele. „Pesti Napló“ scrie: „Déca se va adeveri acésta, atunci si Ungaria va avea „cechii“ sei.“ „Napló“ amenintia pe croati cu mesuri coercitive.

Se anuncia, ca Germania favoriséza ide'a unei paci separate intre Russi'a si Turci'a. Princ. Bismarck e contra unui congressu europeanu. — In 12 Dec. se dice, va incepe actiunea Serbiei, in 9 va pleca principale Milan cu metropolitul in cuartirulu generalu si in 11 se va proclaimá independentia Serbiei. — Guvernulu serbescu a adressatu o nota energica catra Pórta, cerendu se i se dé in 14 dile respunsu si satisfactiune pentru violarea granitiei de catra basi-bozuci. — Grecia inca a adressatu Pórtiei o nota aspra. Porta a respunsu, ca este resoluta a infruntá pericolul si, in casu candu not'a Greciei ar' ave de scopu a provocá unu respunsu irritatu, care se servésca de pretestu alu unei rupturi intre cele doue state, a adausu, ca e gata a tramite paspotele representantilor Greciei si Serbiei. Circula faim'a de alta parte, ca Pórt'a ar' fi oferit in urm'a mediatiunei engleze Serbi'a vechia Serbie si Epirulu Greciei, déca aceste doue state voru ramane neutre. (?)

Dela Rom'a se anuncia, ca starea Papiei, care era bolnavu de mórte, s'a mai ameliorat. Cu tóte acestea decurge inse discussiunea asupra viitorului Conclave intre cardinali si ambassadorii straini.

Din France se anuncia, ca starea Papiei, care era bolnavu de mórte, s'a mai ameliorat. Cu tóte acestea decurge inse discussiunea asupra viitorului Conclave intre cardinali si ambassadorii straini.

Din camer'a Romaniei. (Siedint'a din 1 Dec. c. n.) Ministrul de finance Campineanu depune pe biouroul camerei budgetulu pentru 1878. Budgetulu ordinariu aréta, ca veniturile sunt cu 2 milioane aproape mai mari, decatu cheltuielile; budgetulu estraordinariu aréta unu deficitu de 28 milioane, care se va acoperi prin emisiunea viitoria a biletelor ipotecare.

„Despre scólele romanesce.“

(„La adress'a mitropolitilor si a pressei.“)

Sub acestu titlu aflaseram in „Haladás“ dela Turda Nr. 48 din 31 Oct. unu articlu plinu de insulte, usitate in diuariele de calibrulu acestuia. Remanendu-ne astadata ceva spatiu in colonele nôstre, reproducem partea cea mai mare din acele insulte, pentru că se se védia si cu acésta ocazie, in ce modu suntemu tractati in caus'a scóleloru. Éta insultele lui „Haladás“:

„Gazet'a ia in nume de reu peste mesura, ca comitetul administrativu a decisu inchiderea scólelor romano-catolice din Muresiu-Ludosiu. Acesta e lucru usitoru, si preste totu este usitoru a laudá seu defaimé dela mésa unele mesuri singuratic. A esu inse in afara si a vedé acea passivitate, lene si nepasare in afacerile scólelor romanesce; a vedé pe popi desfrenanduse in edificie pompöse (pompás épületekben dözsölni ???), éra pe baiati sguliti in bordeie că cotetele de porci — va pricepe ori Baritiu ori Muresianu, ca inspectorii de scóle facu bine, candu prin asemenea taia-

turl de vena dau aventu causei scolastice, candu curatia terrenulu de calbédia. Nu e indoiéla, ca scól'a este condițiunea fundamentală a existenției unui popor. Ne miram, ca acelui popor, care și zugravi siesi unu trecutu istoricu atatu de stralucit spre a se desfeta in elu, acelu popor, care crede asia de multu într'unu viitoriu maretu tocma poporului acela, adeca conducatorii lui, nu misca nimicu in caus'a scolastica, ci din contra, spre dănu'a aceleia 'si mintu ei siesi. Asia, ei mintu, dascalul catra parochu, parochulu catra protopopu, acesta catra episcopu si metropolitu; ei in reporturile loru aduna minciunile cele mai miserabile, că se insielle afacerile scolastice, pe sine si pe metropoliti. Era aceasta minciuna se continua de mai multi ani. Ei mintu in susu si in diosu cu obraznici' cea mai mare (a legsztemelenebbül hazudják), ca scólele loru se afla in stare normala, in sensulu legilor; candu luandu de exemplu numai comitatulu nostru, cu exceptiune de protopopiatulu lui Vlassa, in celealte numai ici-colele asti cate o scóla de suferit, pe tóte celelalte le poti cassá in poterea legii si a dreptatiei, că totu atatea pietrii de scandalu. Era déca le inchidu? Atunci vine press'a si pe organele administrative le acusa de dusmane, ca-ci dicea éi: reporturile protopopesci sunt bune, ca aceleasunt bune. Si apoi reportul protopopescu este santu. Si totusi, in reporturile protopopesci mai fiacare cuventu este o minciuna, ceea ce densii potu cutedia cu atatu mai usioru, ca in viéti'a practica nui controlédia nimeni. Mitropolitii inca n'au luat mesuri din sinulu loru, că se visitedie si se cercetedie scólele prin comisarii loru. Se o faca aceasta, si voru vedé, catu sunt de ticaloșe scóle romanesci si in ce modu miserabile a mintit popimea in multe locuri in detrimentulu interesului publicu (s a papság sok helyett mily nyomorult modon hazudott a körzérdek rovására.)

„Déca press'a romanésca judeca, se judece cu temei, si prin apararea sa nemotivata se nu incuragiedie pe cei lenesi, că tocma se nu faca nimicu; ca-ci déca va face martiri din toti aceia, ale caroru scóle se inchidu, ne temem, ca că mane nu'i voru mai incapcea la peptulu ei. Nu pote fi lucru mai usioru decatu a trece cineva de omu mare, de si nu face nimicu, ci se dă lenei. Din contra, press'a se'i bata cu biciul, era mitropolitii se tramitia peste ei visitatori din centrul. Asia se va alege ceva din scólele romanesci, altumintrea cu anevoia.“ --

Precumu vedu lectorii, aceste insulte de nimicu sunt aruncate in doue directiuni asupra clerului romanescu intregu cu docenti cu totu, fora distingere de confessiune, apoi si asupra pressei romanesci si mai anume asupra „Gazetei“, de care vorbindu, se inhatia si se atinge totuodata si de persoane, intocma cumu facea mai inainte Moldován Gergely in „Magyar Polgár“, in „Hon“ si pe airea cu-o antipathia, pe care aci nu-o potem cuaflifică mai de aproape.

Dér' ore cine minte in aceasta causa de viéti si de mórte? Mintu aceia in capulu loru, cari inculpa pe „Gazeta“, ca ar' fi aparatu vreodata in tota viéti'a sa de ani patrudieci pe vreunu preotu, docente ori professoru necapabile, ori lenesiu, ori corruptu; candu tocma din contra „Gazeta“ au avut multe si mari neplaceri din causa, ca in punctulu instructiunei si alu culturei poporului la casuri de asia, n'au crutiatu pe nimeni in lumie, nici chiar pe parinti si frati, ci tocma pentru-ca le-au voit binele si progressulu, le-au spusu adeveruri aspre, in catu se le pocnăsca urechile. Martori sunt aci mii de pagine ale „Gazetei“ si ale „Fóiei“; martori potu fi miile de scolari si studenti, cari au trecutu de sub manile celor doui barbati espusi astadi la insulte si persecutiuni ostili numai pentru că se le amarésca si mai multu betranetiele, si că se péra mai curendu, „ca-ci ei au traitu prea peste mesura multu, dupa ce in 1848/9 n'au apucat a li-se stinge sōrele.

Ce amu disu noi in Nr. 80 alu „Gazetei“ despre scól'a din Ludosiu? Amu disu puru si simplu, ca „Haladás“ se bucura de inchiderea ei; ca-ci asia a si fostu, s'a bucurat u; si amu adausu, ca noi „nu pricepemu cumu lodosienii au scapatatu la atata, in catu se nu'si pôte conservá scól'a si se dea copii la scóla de alta lege si alta limba.“ In fine amu inchiaiatu cu apostrof'a: Amu ajunsu in dilele lui Rákoczy si Apáffy preasantiti Parinti! Sustienemu si astadi acea apostrofa, cu care tocma voiramu se documentamu, ca, mai repetim, in aceasta causa de viéti si mórte nu scim si menagemu nici chiar pe metropoliti, necum pe protopopulu din Ludosiu, de si ne este amicu personale tocma de ani 50.

Pana in catu minte „Haladás“ facia cu clerurile si cu corpulu docentilor, nu voim se cercetamu noi; nu ne vomu face advocatii nimenui; de si amu sci se demascamu si noi obraznicele, minciuni din „Haladás“, citandu de es. numai

numerósele cercularie metropolitane seu episcopesci emanate in caus'a scóleloru, necurmatu de ani 25 incóce, apoi mai multe visitatiuni diecesane, precumu si forte interessantele desbateri ale sinodelor si congresselor totu in aceasta causa; in fine cele mai seriose musterari, date la cativa protopopi in cursulu aniloru nu numai de catra archierei, ci chiaru de catra sinode; ba amu potea citá reporturi comisionali, buna-ora cumu fusese celu din an. 1874 alu deputatului Dr. I. Mesiotă că referente in scolasticis, intru care nu ca s'au ascunsu adeverulu, ci tocma din contra, li s'au pusu protopopiloru in nasu urmatorele cifre: In archidiocese sunt 64,726 copii de ambele sexe intre 6—12 ani obligati a ambla la scóla si 19,258 intre 13—15 ani; in se asta numai din 25 protopopiate, ca-ci 15 protopopi au fostu lenesi, n'au aratatu nimicu. Mai incolo: din 1087 comune greco-resaritene numai 413 au scóle, dér' si din acelea 170 nu corespundu legilor, prin urmare la vre 720,000 de suflete numai vre 238 sunt scóle bune. Amu potea produce totu cifre de acestea si din ceealalta archidiocese, cetitorii nostri le voru afla in se in Nrii „Gazetei“ din anulu, in care se ti nuse intre g'reutati nespuse congressulu scolasticu la Blasius. Intraceea repetim, ca nu voim se ne facemu advocatii clerurilor, precumu nici că se mai spalamu la harapi, carii sciu forte bine, ca in tota Transilvania scóle de domneajuta sunt si potu se fia numai in asia numitulu fundu regiu si in comunele fostelor regimenter granitaria, era in comitate, in fost'a iobagime se pote, ca voru fi si pe acolo catra anulu 1900. Ne va dice in se cineva: Pentru-ce maghiarii si anume calvinii din iobagime au scóle si romani n'au? Spuneti acelora, cari ambla se ve insieme cu fabule de acestea, ca mintu. Da, calvinii ar trebui se aiba scóle bune, ca s'au preparat u pentru ele dela 1550 neincetatu; dér' nu le au, decatu asia precumu le-a descrisu Otto Hermann in „Kelet“: bordie, in care ploua si ninge, cu dascalii sierbitori si cersitori. Nu noi o dicem acesta, „Kelet“ o spune. Noi desfiderem in se pe Moldován Gergely si pe alti collegi ai sei, că se marturisesc pe onorea loru, nu „dela mésa“, ci „din viéti'a practica“, déca „Kelet“ minte. Se ne mai esplice totu elu, pentru-ce possessorii maghiari cei mai multi si mai mari, ai iobagiloru totu maghiari pe catu timpu iau dominat, scóle nu le-au facutu. Se ne mai descopere si acelu „secretu“, pentru-ce secuui „cei liberi (szabad székelyek)“, era nu robi, nu sclavi“, cumu se lauda ei, cu singur'a exceptiune de cei, carii au fostu militarisati de catra austriaci, n'au avutu scóle mai de locu, si pe care leau astadi, déca le voru fi avendu, nu amu auditu pe nimeni laudandu-le. Dér' cumu se intempla totusi acea minune, ca din acele umbre de scóle erasi nu vedem u inchidindu-se nici una? Mai intrebam u pe inspectori, cutediatau seu cutedia vre-unulu din ei se seria ori se cuvente catra episcopii si archiepiscopii romanocatholici unguri, croati si slavaci in causele scolastice, in acestu limbagiu maghiarescu din „Haladás“? Si candu episcopulu Mich. Fogarassy le disse in congressulu rom.-catholicu din vîra trecuta: Nu voiu suferi niciodata, că se ve amestecati in afacerile scóleloru mele! a cutediatau Moldován Gergely, Papp Agoston, Réthy Lajos, seu ori-care altulu se'i dica: Escentia, dascalii tei 'ti mintu, popii tei 'ti mintu, protopopii tei mintu „a legsztemelenebbül és nyomorult modon“? In acea de le-ar' si face procesu de presa. Cautati scólele maghiare catholice de pe pustele Ungariei si din Croati'a, chiamati arbitrii din tota Europa, că se le compare cu cele romanesci, in se asia, că se tieni de inaintea ochiloru a de verulu istoricu, ca romaniloru din Transilvania, cu puçine exceptiuni atinse mai susu, nu le-a fostu permis că se si faca scóle pana in a. 1850, si ca tocma de le-ar' fi fostu permis, iobagii, dilerii curialistii milionu din ei, pe catu timpu si avea casele loru, cumu amu dice, in spate, gat'a de a se muta in fiecare anu la s. Georgie, pentru cine era se faca scóla, candu avem exemplu destule, ca chiaru bisericu de lemn se stramută dela unu locu la altulu. Era dela 1850 incóce prin cate cercari au trecutu scólele romanesci! Scólele din Brasovu s'au potutu infinita numai dupa doue procese lungi si inversiunate, pe candu adeca prefectulu Ios. Wenzel dedese resolutiunea: In poterea intelectelor rendeeli voie neunitiloru nu vi se da voia se faceti scóle mai mari, decatu numai in cari se investiti a citi, a scrie si cele patru operatiuni. In Sasime era permis celu puçinu atata. Nu asia in comitate, unde vedeam cu ochii nostri, cumu auctoritatile municipale aruncă la o parte

ori ce porunca imperatresa venie in favore scóloru, si apoi Iosif II nu mai era in viéti. La ca in tota lumea massele, glottele de popor sun greoie si indolente, de unde vine si proverbul nemtiescu „Der Bauer röhrt den Fuss, nur wenn er muss“, dér' apoi se mai dica si vicespanul catra popa: Suntem nisce nebuni, déca voiti se deschideti scóle pentru mojici, că mane poimase se se faca popi si dascalii fetiorii loru in locu fetioriloru vostrui, — atunci cine se mai stă de infinitarea scóleloru? Asia mergea lucrurile in Ardealu, pe candu Moldován Gergely ambă in camasia lunga; era precandu 'lu dedese tata-sa la scóle, unu illustru barbatu de statu de mare influentia, dicea in diverse ocasiuni: „Acacia, caru scóle pentru poporul romanescu dela satul ei voiescu nefericirea lui, ca-ci destepă in dorintie si aspiratiuni ce nu cunosc pana azi Romanulu e mai fericitu atunci, candu are opinia bune si poate injuga boi buni la caru.“ Mai venisera si incercarile, de si nu asia brutalii, de manusare. Atunci romanii incepura a-si siopti in algora: „De catu se ne facem scóle in limita straina, scóle de renegati din pungile si din sudorea nostra, mai bine nici-o scóla; decatu bastardi, mai bine remanem in statu naturei.“ Totu atatea consecutie firesci ale de potismului egoistu.

Crisian'a, 29 Nov. 1877.

Onorata Redactiune! De astazi am a ve impartasi o scire trista: Episcopulu diecesei gr.-cath. Oradane Ioane Olteanu adi la ore 4^{1/2} dupa amediu a repausatu in domnulu. Nu voiu se facu aci biografi'a defunctului episcop lasandu-o unor pene mai dibace, ci oftandu-si fia tieren'a usiora, e destulu se observezu, ca tempuri astepata pe diecesea Oradana: datorii mai de iicuidatu, parochie vacante, preoti neasigurati, cause scolari si bisericesci neresolvate, teologi absolvati cate de doui trei ani si casatoriti, neordinati petrecu tempulu pe la socii si parinti fora stare si ocupatiune, prepositur'a si unu statu canonice vacantu, guvernarea si administratiunea diecesei o confusione, sume inseminate de capitale diecesane elocate pe la privati, care dela unu temporu incóce nu aducu nici unu percentu, er' alte sume considerabile imprumutate din fundatiuni, fora si ipoteca. Astfelui ni se ruineaza fundatiunile, care suie pana la unu jumetate milionu si cari, manipulate cu grigia si conscientia ar' poté reversi multu bine asupra instructiunei scolare, si intre preotime si orfanii diecesei.

Pe fitoriu vicariu generalu 'lu-astepă doroper'a lui Sisiphu. Asupra acestor'a, că totu atatea cause vitali vréu a atrage atentiunea pré maritului Capitulu diecesanu, care este responditoru de tota inaintea diecesei, si care vivente episcopo a trebuitu se fia la inaltmea missiunei sale.

Ce se tiene de denumirea nouui archierei bisericescu foră de a prejudică opinionei publice, credu a impartasi vointia codiecesaniloru mei, candu dicu, ca pentru noi ar' fi forte de dorit, déca nouul archipastorii s'ar' denumi din sinulu preotiei diecesane, care cunosc bine situația, indigintele si eparchia nostra, cu atatu mai verosu, ca sunt multi barbati demui de acea inalta pusctiune, si nu s'ar' vedea siliti a fi condusi de vre o clica, care in urma ii prepa' rui'a, dupa cumu avem exemplu destule. Lumea se scia, ca nu sunu aspirante. Aceste mi-am tienutu de detinintia a le aduce la cunoscinta Onoratului publicu numai in interesulu binelui comunu alu diecesei.

Scipio.

Vamesiu Odrihei Novembre 1877.

(Santirea nouui turnu alu bisericiei din Ciucmandru.) In 26 Oct. s. v. a. c. avusemu fericirea si onorea a fi present in comun'a biserică gr. cath. Ciucmandru, tractulu protopopescu alu Ibasifaleului la santirea nou edificatului turnu, construitu la acea biserică. In memorabil'a di de 26 Oct., care era o di de Domineca, s'a celebrat la orele 9 a. m. sant'a liturgia, pontificandu p. o. D. Stefanu Campianu protopopulu tractului Elisabetapolei, asistandu si alti preoti din vecinatate. Dupa finirea cultului divinu p. o. D. protopopu se sui pe catedra, si pronunci a predica religioasa nationala, care fu ascultata de numerosulu publicu de diverse nationalitati cu atentie cea mai incordata profundu miscandu animele auditorilor.

Fia'mi permisu a descrie in puçine cuvinte si linicamente activitatea si laborea bravului poporu

romanu din Ciucmandru. Mai antanii si edificarea bisericii din materialu solidu acoperita cu tiegle, dupa aceea se apucara si cladirea casa parochiala cu 3 incaperi si celariu (privintia) de desuptu, precum si o scola corespundetoria legilor tierei, tot de piatra si acoperite cu tiegle, si inca asi catu de o parte e cas'a parochiale si de alt'a e scol'a, si in midiulocu se afla s. biserica cu turnulu ei maiestosu.

Si acestu poporu bravu la consiliele d. pr. venindu ca tot sunt in ordine buna si frumose precum biserica scol'a si casele parochiale, au cugetat a fi de lipsa a cladi si unu turnu correspundetoriu celor alalte edifie. Turnulu redicatu e construitu de piatra si e acoperit cu pleiu, si asi e de pomposu incatu produce calatoriului unu aspectu imposantu inca din departare, de ora-ce comun'a Ciucmandru e situata in drumulu de tiéra ce duce dela Sighisiora la Muresiu Osiorhei. Este demnă de scutu ca la facerea turnului, sublimu in feliul sen, in o comuna rurale ca si acest'a au contribuitu forte multu p. o. D. popta Stefanu Campianu l'impreuna cu zelosulu preotu locale d. Nicolau Galea, prin intielepte loru sfaturi, precum si prin alte ostenele. Dupa finirea ceremonielor suram o més'a stralucita la cas'a parochiale, unde s'au redicatu mai multe toaste, primulu toastu la redicatu d-nulu prota St. Campianu intru deplin'a sanetate a Escentiei Sale d-lui Metropolitul nom. gr. cat. Dr. J. Vancea etc.

Eca d-le Redactore ce poate o comuna „unita in cugete, unita in simtiri“ dupa cumu ne cauta bureatulu bardu nationale A. Muresianu. Si alte comune romane ar trebui se urmeze exemplul lui confatilor Ciucmandreni.

Nicolau Maioru,
parocu gr. cat.

Naseudu in Novembre 1877.

(Un u s p e c i m e n u d e c a v a l e r i s m u n g u r e s c u.) In nr. 87 ai binevoitu d-le redactoru a luá notitia despre unu pascuiliu publicatu de Várady Antal in nr. 260 din „M. Polgár“ in nr. 88 despre unu alu 2 pascuiliu esitu in nr. 264 din „M. P.“ sucuris de unu Bobulescu. Totu odata ti-ai esprimatu dorint'a de a capata informatiuni exacte despre starea lucrului.

Permite-mi deci d-le redactore se satisfacu dorintiei exprese. Trebuie inse se marturisescu din capulu locului, ca de nu me simtiam provocatu nu reniam se molestezu cetitorii „Gazetei“ cu descrierea unei afaceri atatu de murdarie, cumu este cea din cestiu.

Inainte de a face istoriculu, precum pretinde sanetitatea adeverului, spre a feri publiculu neprechepat de nesce informatiuni sinistre si tendentiose, mi iau voia a premite, ca in Naseudu esista de vreo 15 ani una „Reuniu ne romanésca de lectura“ numita si casina romanésca, care are statute intarite. In sinulu acestei reunioni au fostu primiti toti intelligentii, toti, la cati se presupune o crescere mai alăsa, fora deosebire de nationalitate si de clasa. Si astazi se afla intre membrii ei mai multi strani chiar si de nationalitate maghiara. Indata dupa venirea lui V. A. — mi-se pare asta primavera — acest'a a fostu primitu intre membrii, presupunenduse ca ca cancellist reg. va fi omu cu crescere corespondetoria. Observezu aci, ca pana acumu nici una strainu nu s'a plansu asupra casinei romane, din contra au fostu prea multiumitii cu primirea, ce li s'a facutu la ori-ce ocasiune. Pana acumu a fostu deplina armonia intre toti membrii casinei.

In sér'a din 31 Oct. se aflau in sal'a casinei mai multi membrii, petrecundusi dupa cumu este datin'a la tota societatile de acesta natura, parte prin lectura si conversatiune, parte prin jocu de siacu, preferanti etc. La o mésa se afla si V. A. si conversa cu unu altu membru. Discursulu incepù a deveni din ce in ce mai vehementu, incatu atrase atentiunea toturor membrilor de facia. Deodata V. A. se scola de pe scaunu ca unu smintit, incepe a se preambla prin sala cu capulu redicatu in susu si a sbiera apoi cu-o voce inalta, a insulta natiunea romanésca, numindu pe romani „talhar“ si „nulla“ si ca densii traiesc din gratia ungarilor si din a-sa.

Celaliti membri, cari pana aci nu s'au fostu amestecati in disputa, audiendu aceste insulte venite din seninu, nu au potutu se nu se indigneze si se nu-lu provoce la ordine. Asemene l'a provocatu presiedintele reuniunei in sensulu statutului ca se se modereze, ca-ci déca nu, va fi datu afara. Inse in locu de a se moderă si-a continuatu insul-

tele mai departe in unu tonu furiosu, batandu cu piciorulu in podimentu, a tranti scaunele, bă ce e mai multu, la unu membru, care ciná singuru la alta mésa, i-a trantit siap'a in taleru. Firesce, ca tota aceste le-a facutu cu intentiunea de a provocá unu scandalu si mai mare, care se vede, ca-lu doriá forte. In urm'a acestor'a l'a provocatu presiedintele se paraséscu numai decatu sal'a, candu apoi densulu incepù a strigá, ca acésta nu e o casina, ci unu „Paisel“, „Kneipe“, in care romani i latraca canii la stele“ si ca de acolo nu-lu poate scote nimeni.

La tota aceste insulte intentiunate si provocatorie membrii de facia au respunsu cu-o moderratune, guvernare de sene, si cu unu tactu exemplariu. Nefindu vre-unu servitoru la indemana nimeni nu a pusu man'a pe densulu pentru alu d'afara, inse nu din tema seu din lipsa de curagiu, ci simplu numai pentru-ca nimenea nu a voit se vena in atingere cu unu asemenea omu.

In fine a esitu din casina, chiamatu fiindu de ospetariu, a intratu in chiliele din parterre, unde a continuatu scandalulu. In presentia unorou ospeti straini s'a espectoratu in tonu inaltu, intrebuintandu espressiunile cele mai dejositorie, cari regretu, ca bun'a cuiintia nu-mi permite a-le recitat la acestu locu, espressiuni ce pe la noi nici dela corturarii cei rei nu suntu indatinati a-le audi, si tota insultatorie in modulu celu mai infamu de natiunea romana. Esindu si de aci a inceputu a alarmá publiculu ce trecea pre strada amenintandu cu revolverulu si strigandu: „Se vina numai josu (membrii casinei) ca ci le dau glontiu“, ceeace, se intielege, a facutu se se adune multu publicu de tota clasele.

Si la tota aceste amenintiari nu i-a facutu nimeni nemica, ba unu domnu romanu l'a insocit u chiaru pana acasa ca se nu-i-se intempe ceva din partea publicului infuriatu, care domnu constatază ca nimeni nu a incercat sei faca ceva, cu atatu mai pucinu se arunce cu petrii. Asemenea nici politia nu i-a facutu nimica desi pre bas'a legilor loru politiane avea dreptulu, ba chiar' detorinti'a a-lu arresta numai-decatu.

Acésta este starea lucrului. Spartulu ferestrelor nu sta in legatura cu acésta afacere. S'au mai intemplatu de aceste prin Naseudu si inca la romani. Inteligentia si membrii casinei nu potu stá sentinela la ferestrele nimenii. Altecumu mi-se pare ca si acésta este scornitura pentru a se face celu pucinu pre acésta cale martiru alu maghiarismului, si acésta parere o basezu pe spusele unui panduru, care a vediutu pre Váradi puscandu in aeru a 2-a nótpe si alarmandu, fara ca cineva se se afle pre langa cas'a s'a. Inse marea s'a opera a terminat-o prin o scrisore adresata judelui de cercu provocandu ai da scutu persoanei sale si in care numesce pre romani „ciurda de vite“, precum si prin scrisoarea din „M. P.“ de care amementitu.

Casin'a romana in siedint'a adunarei generale din 1 Novembre l'a eschisutu cu unanimitate, apoi a decisu a-se face aratare la locurile competente. Urmarea fu ca, pana acumu este suspendat u din postu si datu in cercetare judecatorie resca. Cercetarea decurge. Din resultatulu de pana acumu s'a potutu convinge ori-cine ca tota cele scrise de A. V. suntu minciuni si calumnii ba insusi V. A. recunoscutu minciunile in procesulu verbalu, asi d. e. a recunoscutu, ca este falsa assertiunea publicata in „M. P.“, ca d. prof. dr. Malaiu aru si esitu afara spre a aduna pe studenti. Servésca cele descrise pana aci de informațiune esacta pentru ori-cine, chiaru si peutru dd. dela „M. Polgár“.

Referitoriu la descaliturile cele impertinent din „M. P.“ nr. 264 marturisescu, ca afu sub demnitate a respunde ceva, cu atatu mai vertosu, ca am fericirea a nu cunoscere pe B.... Lauda ceriului, Naseudenii au ajunsu cu multu mai departe decatutu se aiba trebuita de investiaturile domnilor dela „M. P.“

Portarea d. V. atatu de cutediatoria si vata-matoria ne-a venit fórt strania si nu ne-amu potutu-o explicá, inse dupace amu vediutu ca „Magyar Polgár“ romanofagulu i-a sarit in ajutoriu prin publicarea pascuileloru mentionate, au inceputu a vedé, ca aci este unu lucru planuitu, este intocmitu cu scopu de a-ne provocá la scandale compromisitorie, er' V. este numai unu instrumentu de executare. Inse reu s'au insialatu in calculii loru atatu Váradi A. catu si domnii dela „M. P.“ si-i ascuram, ca asemene se voru insielá si pentru venitoriu. Inteligentia romana de aci este cu multu mai superioare si mai cavalerésca decatutu se-si

pateze numele cu scandaluri, si se-se demita la faptele ordinare, la cari voescu se ne provoce. Romanii din Naseudu si cunoscu positiunea, cunoscu totu-odata si tendintele modernilor cavaleri unguresci. Scandalele inscenate la Mehadi'a, Borszék si alte scalde cu fratii nostri de dincolo de Carpati ni suntu in memoria. Scandalulu provocat la noi de V. A. este unu rubinu din diadem'a scandalelor citate, din care diadema se oglindesc unu specimenu de cavalerismu. Totu odata ascuram pre fratii Unguri ca vomu lucră in acolo, ca lumea se cunoscă cavalerismulu si alu unui'a catu si alu celuilaltu. Tota au in lume margini, se va termina odata si fanatismulu si murdariele de calibrulu citatu. Faptele cu cari voru cercá se ne inegresca si se ne compromita facia de lumea neprechepata, le vomu sci dirige totu deun'a astfelui, incatu se le cada dreptu in capu. Noi traimus o vietia pacinica remanendu pre langa a-le nostre, si fratii unguri aru face forte bene se ne dè buna pace.

Publiu.

Ucigasii familiei Orescu.

Septeman'a trecuta (27 Nov. n.) au avut se de séma inaintea tribunalului din Brasovu cei trei secui, cari comisera in strad'a „Renascerea“ din Bucuresci o crima din cele mai oribile cate le cunosc pracs'a criminalistica, si adeca: servitorul Nagy Rozsi din Csik-Ménáság, de 32 ani, barbatul acestei Fazakas István, calfa de cismariu si amantul ei Mihály Izsóf din Lövete, calfa de lacatusiu.

Nagy Rozsi a intratu in lun'a lui Iuliu a. c. că servitorul la dn'a Alecsandrin'a Orescu, care locuia in cas'a propria din strad'a „Renascerea“ numai cu fiic'a-s'a Cleopatr'a si c'unu servitoru cu numele Dincu Smarandescu. La finitulu lunei lui Iuliu dn'a Orescu a plecatu impreun'a cu fii'a s'a pe cateva dile la mosie. In timpulu absentiei sale Nagy Rozsi avu dese intalniri cu barbatul ei si cu Mihály Izsóf, cari ambii locuiau in Bucuresci, si le impartasi, ca dn'a Orescu posedea multi bani de argintu si de aur si convenira in fine intre sine de a omori pe dn'a Orescu si de ai luá banii, totodata inse otarira a omori antaiu pe fii'a ei Cleopatr'a, că se nu fia cine se-i tradaze. Nagy Rozsi luase asuprasi a pregati totulu: Complicii Fazakas István si Mihály Jozsef aveau se se ascunda cu ajutoriulu seu intr'o anumita di in pivnit'a casei, er' dens'a luase asuprasi a indemná sub vreun protestu falsu pe domn'a casei si pe fii'a ei că se mérga in pivnitia, totodata inse a ingrigi că servitorul Dincu se nu fia in timpulu acela dusu de acasa. Planulu sceleratu era der' facutu, lipsea numai esecutiunea.

Joi in 2 Aug. se intorse dn'a Orescu dela mosie. Indata a inceputi Nagy Rozsi pe complicii sei despre sosirea domnei si ei otarira diu'a de 8 Augustu pentru executarea planului loru infernalu. In dimineti'a dilei acosteia Rozsi tramise pe Dincu intr'o pravalia din strad'a Lipscani spre a aduce nesce mostre. Dupa departarea lui intrara complicii ei in curte si de aci printro ferestrutia, care o lasase Rozsi deschisa, in pivnitia, unde se ascunsera de amendoue partile ale usiei. Rozsi merse apoi in data in camer'a d-siorei Cleopatr'a si o chiamă in pivnitia spre ai areta ceva. Domnisióra, care nici pe de parte nu se gandea la ceva reu, scoborá scar'a pivnitie, Rozsi merse dupa ea, tienendu o fringhia in mana. In momentulu, candu domnisióra ajunse in pivnitia, se rapedira asuprai cu furia selbatica Fazakas si Mihály, o trantira la pamant si pre candu unulu o tineea de mana, er' celalaltu de pecioare, servitorul Rozsi o sugrumá de gatu cu fringhi'a (streangulu). Dupa ce seversi acésta, Rozsi merse grabnicu in odia de dormitu a d-nei Orescu si cu cuventu, ca d-siorei Cleopatr'a si-a scrantit unu picioru in pivnitia, a facutu ca si dn'a Orescu, cuprinsa de spaima, se alerge in ghiarele miserabilor uigasi. Rozsi merse inaintea ei pe scara. D-na Orescu abia scobori cateva scari si zari pe fii'a s'a intusa pe pamant.

Presimtiendu pericolulu, tipă si voi se fuga inderetu, Rozsi inse o tineea pe locu ii astupa gur'a si o taresce cu sine in pivnitia unde se aruncara asuprai Fazakas si Mihály si o tienura de mani si picioare precandu Rozsi o sugrumá cu streangulu că si pe Cleopatr'a. Cele doue cadavre le legara apoi unulu de altulu, le lasara in pivnitia si se dusera toti trei in locuintia nenorocitei familie spre a si luá plat'a pentru ingrozitorulu loru faptu jafuindu bani si pretiose in valore de 1600 fl. v. a. Fazakas si Mihály mersera in data cu obiectele

jafuite intr'o carciuna unde le urmă mai tardiu si Nagy Rozsi, dupa ce spuse inca servitorului Dincu, care intru aceea s'a fostu intorsu acasa, ca d-n'a Orescu s'a maniatu ca-ce nu s'a intorsu mai iute, ca a plecatu pe catev'a dile la mosia unde trebuie se se duca si dens'a, lasandu pe Dincu singuru ingrijitoriu alu casei. Omoritorii plecara inca in diu'a aceea la Brasiovu. A dou'a dî dupa sosire servitorea Rozsi voi se vonda cateva pretiose scumpe aurariului H. din locu. Acest'a suspitiunandu inse ca obiectele ce i le oferi secuieanc'a Rozsi erau furate, a dat'o pe man'a politiei, care a arestat'o si a trams' o inaintea judeului instructore. Fiindu luata la respondere Nagy Rozsi marturisi in fine faptulu oribilu dupa ce vediu ca negarea nu-i mai ajuta nimicu. Ea numi si pe complicii sei cari inca in diu'a aceea fura arestatati.

Pe banc'a acusatiloru se mai află in diu'a de judecata, 27 Nov., afara de cei trei omoritori si o tieréncă din Szombatfalva cu numele Dombi Julis, care era invinovatita, ca a primitu dela fratele seu Mihály József obiecte de pretiu din cele luate d-nei Orescu si le-a vendutu. Mihály se-i fi disu ca elu a gasit lucrurile aceste in Serbi'a.

La ascultarea finala omoritorii au marturisatu inca odata intregu faptulu loru infioratoriu cu toté impregiurarile sale agravante. Numai in aretarea motivelor faptului nu consuna pe deplinu depunerile loru. Nagy Rozsi dice ca motivul de capetenia a fostu reau'a tractare ce ar' fi avut'o in cas'a d-nei Orescu, unde ar' fi capatatu mancare puçina si rea, ear' candu d-n'a plecă la mosia i-ar' fi datu numai cate 30 bani (15 cr. v. a.) pe dî, concede inse, ca in dimineati'a de 4 Aug. s'a fostu decisu si dens'a a jafui pe dn'a Orescu. Servitorea criminala a marturisitu inse de alta parte ea dn'a Orescu ia oferit u in dimineati'a aceea o ceasca de ceaiu, ce se află pe mésa de unde nici-decumu nu se pote conchide la o rea tractare. Mihály József marturisit u din contra ca nu a fostu nici vorba de-o rea tractare a lui Rozsi si ca ei au omorit u pe d-n'a Orescu numai că sei ia banii. Fazakas István in fine néga ca inainte de comiterea omorului ar' fi fostu vorba de banii d-nei Orescu. Mih. J. a mai marturisit u, ca a indesatu in gur'a nefericite Cleopatr'a o batista (naframa) care s'a fostu gasit u in gatulu ei, din causa ca vediendu ca biót'a copila se luptă tare cu mórtea si ca „totu nu mai era pentru vieatia“ a voit u se puna capetu dorerilor sale.

Atatu Nagy Rozsi, o secuiénca inalta cu-o fisiognomia comună, desi nu urita, care a facutu si condusu plauulu infernal, catu si complicii ei au descris u ameruntele omorului indoit u, ce l'au comis u impreuna, intr'unu tonu aprópe indiferentu, fora a aretă vreunu semnu de caintia.

Tribunalulu reg. sub conducerea presiedintelui S. Mál y a condamnat u la propunerea procurorului Kenyeres, dupace au pledat u si aperatorei acusatiloru Györfi si Harmath, pe toti trei criminali la mórte prin stréngu. Totuodata s'a otarit u, că esecutiunea se se faca dupa ordinea acést'a: Mai antaiu se fia spendiuratu Mihály Jozsef, apoi Fazakas István si in fine Nagy Rozsi. Tóte aceie obiecte, cari erau pastrate pana aci la tribunalu, se voru tramite consulatului generalu austro-ungaru din Bucuresci spre a se inmanu mostenitoriloru familiei Orescu. — Dombi Julis, care a marturisit u, ca a luat u si a vendutu obiecte de aceste dela frateseu, au fostu condamnata pentru inselatiune la 6 septemani inchisória. — Nagy Rozsi si Mihály au appellat u; Fazakas si Dombi Julis s'au declarat multiumiti cu sententi'a.

Noutati diverse.

(Episcopulu Ioanu Olteanu. †) Dela Orade'a ni se tramite urmatoriulu anunciu: „Capitolulu greco-catholicu de Orade'a-mare, cuprinsu de dorere profunda, incunoscintiéza cu anim'a intristata in numele seu si alu clerului diecesanu intregu, precumu si alu consangeniloru respectivi, doiós'a mórte a archi-pastoriului Ioanu Olteanu, episcopu diecesei gr.-cath. de Orade'a-mare, came- rariu secretu papalu, comandatoriulu stral. ordu Leopoldinu, proprietariulu crucii mari a ordului Franciscan-Iosifu scl. scl., intemplata in resedinti'a dominiului seu episcopescu, in Beiusiu, in urmarea unui morbu indelungatu, dupa primirea devóta a ss. sacramente ale morbiundiloru, in 29 Nov. a. c. la 4 1/4 ore dupa médiadi in anulu 38 alu vietiei, 4 alu gubernarii acestei diecese concredite grigii

sale archieresci, si respective 7 alu episcopatului seu. Remasitiele pamentesci ale archipastoriului cunoscutu despre virtutile sale patriotice si umanitarie, dupa binecuvantarea loru in Beiusiu, se voru straportá la resedinti'a sa episcopésca si se voru espune in biseric'a catedrala, de unde dupa s. sierfa propitiatória, ce se va aduce Creatoriului in catedral'a in 5 Decembrie la 8 óre diminéti'a, la 9 óre se voru asiediá spre repausu dupa ritulu bisericiei gr.-cath. in cript'a apartiematória. La care trista solenitate sunt invitati cu onore toti veneratorii repausatului in Domnulu. Ora de amare, 30 Nov. 1877. — Fia-i tieren'a usiéra!

(Invitatii une in cau'sa reorganizatiunii in municipali.) Dela Ora de amare primiramu spre publicare urmatória scrișore-circulara: „P. T. Domnule! In congregatiunea municipală din 28 Nov. a. c., terminul restauarei comitatense si respective adunarea generala extraordinară, pentru alegerea intregului corpu oficialu comitatensu, s'a decretat u pe 28 Decembrie st. n. a. c. Considerandu, ca in viéti'a autonomiei municipale, actulu celu mai momentosu este alegerea oficialilor; considerandu, ca interesul nostru comunu nationalu pretinde actiune solidaria, că si de ast'a data, precumu in anulu 1872, in cercurile locuite de romani, se potemu reusit cu oficianti capaci si romani, cari sunt chiamati a promová interessele adeverate ale poporul'i; considerandu in urma, ca numai dupa o cointielegere reciproca este possibila o actiune solidaria, pentru de a ne validitá interessele, la alegerie din cestiune si ca in urm'a dechiaratiuniloru solemnă, facute in conferinti'a partidei liberale de aici, cu referinti'a la satisfacerea justelor nostru pretensiunii, in ceea ce privesce admiterea unui numeru proportionalu de candidati romani, numai din indiferentismulu si neintielegerea nostra pote rezulta eventuala delaturare a candidatiloru nostri: dreptu aceea subsemnatii ni luamu voia a Te invitá cu tota onore pe p. t. D'ta la o conferintia generala, ce dorim u a o tiené in obiectulu premisut la 10 Decembrie st. n. a. c. dupa médiadi la 5 óre in ospetari'a „Arborele verde“. Esti rogatu a comunicá acést'a si celoru-lalti romani din giuru, cari se interessedia de cau'sa comună. Ora de amare, 30 Nov. 1877. — Iosifu Romanu, advocatu; Nicolau Zige, advocatu.“

(Dela Naseudu) ni se scrie: Un'a dintre cele mai importante afaceri la noi sunt consultarile despre nou'a reorganizare a comit. Bistritia - Naseudu. Pe 5 Dec. este convocata adunarea representativa comitatensu pe basea alegieriloru si a virilistiloru celoru noui. Romanii abia voru avé din preste 180 membrui vreo 45-46 membrui alesi cu virilisti. Catra finitulu lunei Decembre va fi reorganisarea comitatului, despre care voiu scrie la tempulu seu... La un'a mi-asi permite la asta ocasiune a atrage atentiu'ne romaniloru din acestu comitat, si anume la alegerea ampliatiloru romani se aiba desebita atentiu', că aceia se fia ómeni intregi, ómeni, cari se lucre in interesulu poporului, ómeni probati, cu unu cuventu se fia barbatii la loculu loru. Consideratiunile personale se disparu odata. Ér' membrilor din comitetu 'mi mai permitu odata a-le aduce aminte, ca este tempulu supremu a formá intre densii o liga, unu clubu disciplinatu, unu clubu nationale, compusu din toté persoñele independente. Primiti s. c. l. Publiu.

Ajutoria pentru raniti.

Fagarasiu, 23 Novembre 1877.

Stimate dle Redactoru! Ve rogu se binevoiti in „G. Trans.“ aleturatele liste despre ofertele din comunele Gridu, Toderiti'a, Sinc'a-noua si Poian'a-Marului, colectate si espedate la destinctiunea loru, ale publica.

Alu domniei vóstre stimatória

Zinc'a Romanu.

List'a pentru ajutorirea soldatiloru romani raniti in resbelulu cu Turcia din comun'a Gridu, colectati prin Iacobu Urdea:

Iacobu Urdea, parochu in Gridu 1 fl., Georgiu Popu Grideanulu din Persiani 1 fl., Ioanu Chichernia din Gridu 20 or., Georgiu ad. Modorcea din Gridu 50 cr., Nicolau Urdea din Gridu 30 cr., Nicolau B. Boieriu din Gridu 20 cr., Lascu Modore'a din Gridu 20 cr., Georgiu Comardicia din Persiani 20 cr., Pavelu Patecu din Gridu 10 cr. Sum'a 4 fl. v. a.

Oferte binevolie pentru ranitii ostaci din România dela locuitorii din comun'a Toderiti'a, colectate prin Alecsiu Mijea:

Alecsiu Mijea, parochu 1 fl., Georgiu Renghia, invatiatoriu 50 cr., Vasiliu Ciopasiu, proprietariu 40 cr., George Pavelu propriet. 40 cr., George Renghia, propriet. 40 cr., Iacobu Renghia 40 cr., Ioanu Nise Grama 40 cr., Isi Grama, cantaretu si propriet. 40 cr., Iose Grama, primariu 40 cr., Ioanu Grama, colectante de dare 40 cr., Tom'a Balabanu, vigilu erarialu 40 cr., Dumitru Sbernicu, propriet. 30 cr., Tom'a Dusia, propriet. 30 cr., Mihaiu Fofalde propriet. 30 cr., Nicolae Balabanu, propriet. 40 cr., Ioanu Dusia, propriet. 30 cr., Nicolae Micu 40 cr., George Tocu propriet. 30 cr., Bucuru Istrate 30 cr., Dela altii locuitori in oferte mai mici in sumă de 6 fl. 65 cr. Sum'a totala 14 fl. 35 cr. v. a.

Dé'a, la 28 Nov. 1877.

Onorabile dle Redactoru! Ceru publicarea urmatórielor sire:

List'a de oferte pentru soldatii romani, raniti in batalia cu turci. Colectante F. H. Longinu in Dé'a:

(Continuare.)

Dómna Ecaterin'a Orbonasiu marit. Olariu din Dé'a 1 ch., scame si 17 bandage, Ioanu Popoviciu, parochu in Chergezu 5 fl., dn'a Lucreti'a Cost'a mar. Olariu din Dé'a 1 camasia, dn'a L. Vladu din Dé'a 7 deka. scame, dn'a Elen'a Piso m. Papiu din Dé'a 2 camasie, 12 band, 17 bucati de panza, 32 deka scame; dn'a A. Bontiloviciu din Boholtu 37 dek. scame; dnisióra Vil'm'a Moldovanu din Dé'a 1 ch. si 7 deka scame; dn'a Ecaterin'a Moldovanu m. Draghiciu din Dé'a 5 band., 34 deka scame fine; dn'a Mari'a Grindeanu din Dé'a panzaturi fine pentru legători: F. H. Longinu 20 deka scame; Din cei 5 fl. insemnatu lista acésta s'an cumperata de 4 fl. (cinci) 5 bucati de masi de panza, restu 1 fl.; Simionu Curiacu, parochu gr. in Banpotocu 2 fl., Ioane Sabó, cancelistu in Dé'a 2 fl. — Sum'a in banigat'a 5 fl. v. a.

Espedarea a costat u 5 fl. 37 cr. v. a. — Dé'a, la 26 Nov. 1877 st. n. F. H. Longinu m. p. — Láta a polgármesteri hivatal! azon megjegyzéssel, hogy a bennatott eredeti postai föladávevény tanusítása szerint 1877 Nov. 23-án, rendeltetési helyére jutatott. Déván, 1877 Nov. 26-án. Beke Károly s. k. polgármester.

Primiti s. c. l.

F. H. Longinu m. p.

Depunerile de capitale pentru fructificare

se primescu la institutulu subsemnatu:

a) pe lenga anunçarea redicarii in sensu statutelor cu 6% interese:

b) sub conditiune de a se anunçă institutulu redicara depunerii la 3 luni inainte cu 6 1/2 % interese;

c) sub conditiune de a se anunçă institutulu redicarea depunerii la 6 luni inainte cu 7% interese.

Interessele incep tu cu diu'a, care urmează dupa diu'a depunerii, si incéta cu diu'a premergatória dilei, in care se redica depunerea cu acelu adausu in se, ca numai dupa acele capitale se dau interese, cari stau depuse la institutu celu puçinu 15 dile.

La dorinti'a deponentului se potu stabili in diu'a depunerii capitalului si conditiuni speciali de esolvire, cari se insemna apoi in libelu si in carte de depunerilor institutului. In atare casu restituirea depunerii urmează dupa aceste modalitati speciali.

Depunerile tramise prin posta pe lenga comunicarea adressei deponentului se resolu totdeaun'a in diu'a primirei.

Asemene se potu efectua prin posta anunçari si redicari de capitale.

Sibiu, 29 Novembre 1877.

„ALBIN'A“

Institutu de creditu si de economii

1—4

in Sibiu.

Cursulu la burs'a de Viena

din 4 Dezembre st. n. 1877.

5%	Rent'a chartisia (Metalliques)	63.70	Oblig. rurali ungare	78.40
			" " Banat-Timis	77.75
5%	Rent'a-argintu(im-prumutu nationalu)	68.90	" " transilvane	76.—
			" " croato-slav.	85.—
Losurile din 1860	112.75		Argintulu in marfuri	105.45
Actiunile bancei nation. 807.—			Galbini imperatessi	5.63
" instit. de creditu 210.60			Napoleond'ori	9.54
Londra, 3 luni. . . 118.95			Marci 100 imp. germ.	58.70